

BAJA ÉS VIDÉKE

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
Palánka, Fő-utca 281. szám.
 Megjelenik minden vasárnap reggel.
 Egyes szám ára 4 fillér.

Felelős szerkesztő:
Csernicsek Imre
 Szerkeszti: Rothschild Zsigmond.

Előfizetési ár:
 Egész évre . . . . . 6— K
 Fél évre . . . . . 3— K
 Amerikába egész évre . . . . . 8— K
Nyitlár sora 30 fillér.

A kiscgazdák irányítása

A kiscgazda az emelkedő közterhek és igényei fokozása által nem is úgy gazdálkodik, mint apától látta. Már pedig megfelelő gazdasági eszközök nélkül silány igavonókkal a földet jól megmunkálni nem lehet; a gondosan meg nem tisztított vetőmag azt terem; csekély számu marhaállomány után a földekből kivont táperő nem pótolható.

Nem vádként hozzuk fel ezeket a kiscgazdák ellen, csupán rámutatunk ezen jelenségekre és hozzáteszük, miszerint természetesnek találjuk, hogy a kiscbirtokon való gazdálkodás belteresebb irányban nem fejlődött. Természetesnek találjuk, mert a kiscgazda nem igen olvas szaklapokat, szakkönyveket, melyekből a gazdálkodás fejlődéséről tudomást szerzhetne, nem látogat kiállításokat, nem hallgat felolvasásokat, melyekből ismereteit gyarapíthatná, nem tagja egyesületeknek, melyek a kiscgazda gazdálkodásával és annak fejlesztésével foglalkoznak és végül: nincs olyan szervezet, mely kiscgazda irányításával foglalkozik és a tőkének a gazdaságba való jövedelmező befektetésére megtanítaná.

Az illetékes körök már sokat tettek a multban a kiscgazdák érdekében. Földmives iskolákat, baromfi-tenyésztés kiképző iskolákat, állítottak fel, mintha ez nem lett volna elég, tovább men-

tek. Minta paraszt gazdaságokat szerveztek, és az állattenyésztési, tejgazdasági szőlészeti felügyelőségek, mind olyan intézmények, melyeknek hivatása, rendeltetése a kiscgazda gazdálkodásának fejlesztése.

De a földmives iskolákból kikerülők nagy része a nagyobb gazdaságokban igyekszik szolgálatot keresni és ismereteit nem hasznosítja a saját gazdaságában a köz javára.

Gondoskodni kellene tehát olyan szervezetről, mely a helyi érdekekből kifolyólag, kizárólag a helyi gazdasági ügyekkel foglalkozzék, mely a gazdákat egy érdekcsoportba tömörítse és a gazdálkodás fejlesztésére éppen a tömörülésben rejlő anyagi értelmi és erkölcsi erővel közre működjék.

A falusi gazdakör vezetői a faluból kerülnek ki és így hiányozni fog a szellemi képesség a vezetésre és a gyakorlati irányításra. Ezt kaphatnók erre feleletül. Ez nem áll. Szervezünk csak falusi gazdaköröket. Feladatuk ezeknek, hogy fokozzák a gazdák szakértelmét, gazdálkodásukat fejlesszék! Mindenekelőtt igyekezzünk a kiscgazdákat falusi gazdakörökbe csoportosítani, fejtjük ki előttük a tömörülésben rejlő erőt és győzzük meg őket, hogy anyagi boldogulásokat egymás kölcsönös támogatásával sikeresebben mozdíthatják elő. A mezei munka szünetelése alatt tartson fel a gazdakör alkalmas helyiséget, járasson

földmiveseknek való szaklapokat, szervezzen be hasznos olvasni valókat és nyújtson alkalmat arra, hogy a gazdák az olvasottak felett eszméiket kicsérélhessék. Igyekezzen a gazdákat téli foglalkozásra buzdítani, keressen és jelölje meg annak irányát és fejlessze azt.

Ahol az iparnak csirái ha még oly jelentéktelennek is látszik azon háziipar, igyekezzen azt a gazdakör fejleszteni és a háziipar termékeinek keresen helyben, vagy vidéken elhelyezést. Foglalkozzék a vezetőség a lakosság gazdálkodási rendszerével, annak hátrányaival: jelölje meg a javítandókat figyelje, hogy a szomszédos községek gazdálkodását, annak általános eredményeit, annak általános eredményeit, a jót igyekezzen a helyi viszonyokhoz képest meghonosítani, a rosra, mint intő példányára rámutatni; foglalkozzék a népek anyagi boldogulást gátló szokásaival mutasson rá általánosságban annak következményeire és igyekezzen a bajokat egyesült erővel orv-

Steckenpferd- lilliomtejszappan

Bergmann & Co. cégéről Taschen a Elbe:
 egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvendő szappan ellen való elismert hátszándéka fogva s a bőr- és szépség gondozásában való föllámulhatatlanságért. Ezernyi elismeréssel! Sok legnagyobb kitüntetés! Bevásárlásnál óvatosság! Ugyeljen nyomatékosan a Steckenpferd védőjegyre és a cég helyes nevére! Darabja 80 fillérért kapható gyógyszertárakban, drogériákban illatszerüzletekben stb.
 Hasonlóképpen kitűnő Bergmann Manera lilliom, krémje (70 fillér egy tubus) Kitűnő szer nőkezek gondozására.

A fűdőgyógyintézetekben

um Davos, Arosa, Meran,
 Arco stb. ben a

SIROLIN "Roche"

mint rég bevált szer állandóan van használatban. } Jzletes, érvégyger jesző és különös
 Aránylag rövid idő alatt enyhíti és megszünteti } jó hatást gyakorol a közérzésre.
 a légzőszervek betegségeit.

eredeti csomagolásban 4-kor ért kapható minden gyógyszerárban.

solni. Szerezzen be baromfiakat, mzdítsa elő a baromtenyésztést; fejlessze a marhatenyésztést és igyekezzék a mai vegyes marhaállományt nemesebb fajokkal felcserélni és buzdítsa a gazdákat takarmány termelésre és a föld termőképességének fokozására.

Támogassák a gazdákat jó vetőmagvak és gazdasági öszközök beszerzésében, ismertesse meg őket az ok-szerű gazdálkodáshoz szükséges, kis-gazdáknak való gépekkel és egyéb eszközökkel. Kisérje figyelemmel a gazdálkodás terén előforduló újításokat, azok eredményét egyes gazdasági termények vetésénél az e célra közösen bérelt területen tegyen kísérletet.

Ha van oly intézmény, oly szervezet, amely irányítja, vezeti a kis-gazdákat a helyes uton, jobban fognak ragaszkodni földjükhöz, mert az a kis föld okserű gazdálkodás mellett, megélhetésüket, kenyereket jelenti.

Hírek.

Az alföldi Gazdasági Egyesület „Széchenyi“ fiúnevelő és taninté-zete Budapest legegészségesebb és és legszebb helyen, a Parlament mel-lett, V. Személynök-utca és Markó-utcai sarok Telefon 152—64. Felvesz elemi, közép- és felsőiskolát rendes és magántanulókat. Az intézet tanárai egyéni oktatásban és nevelésben rész-e-sítik a növendékeket. Legmodernebb berendezés. Magántanulóknak és nö-vendékeknek külön tanfolyam. Német francia és angol társalgás. Zene, torna, sport. Prospektus.

Érdekes pénzület. Felsőszentivánon Patarika Máte ottani földmives szántásköz-ben igen érdekes leletre bukkant. Patarica a háza végén levő kertet szántotta. Szántás közben valami csörrenést hallott az eke nyomán. Odasietett megnézni hogy mi az. Legnagyobb csodálatára valami edényfélé-nek a szélét látta. Asót hozott, elkezdett ásni és egy nagyobb fajta rézfazék került napvilágra. A rézfazékban legnagyobb ámu-latára ezüst pénzt látott. Szászöt darab öt-koronás nagyságu 1540. és 1550. évből származó ezüstpénzeket talált. Patarica az egész leletet úgy, amint volt, átadta a köz-ségi előjáróságnak. A leletet a község előjáróság bejelentette felsőbb hatóságnak.

Női bölcsészettudor. Rác Mária tanárjelölt, Rác Soma zombori főgimn. tanár leányát, m. hó 30-án a budapesti kir. magyar tudományegyetemen a bölcsész-tudományok doktorává avatták. Rác Mária Zomborban és az egész vármegyénkben az első nő, aki a tudori fokot elérte.

A tábla ítélete. A szegedi kir. tábla helybenhagyta az újjvidéki törvénytársaknak azt az ítéletét, mely: ez az óbecsei rendőr-ségnek azt a két tagját, akik a farsangi bál alkalmával megverték Pénzes Pál fiákerest elítélte. Es pedig Hajdu György egy év

börtönt és hivatalvesztést, Varga Sándor pedig 8 napi fogházat kapott. Az ügyész felebbezett súlyosbításért.

A nyugdíjasok Grátza. Gotthard Sámuel helybeli lakos, bukkeszi-i nyugdíjazott igazgató-tanító, lapunk munkatársa, a Budapestben megjelenő »Nemzeti Iskola« című tanítói szak-lapban felhívást tett közé, hogy t. i. azok a kik nyugdíjba készülnek, Pa-lánkát válasszák meg lakóhelyüknek, — mivel községünk nyugdíjazottaknak minden tekintetben arra való hely. — A felszólítás nem marad hatás nélkül. Ime többen jelentkeztek, a kik nyug-díjas éveiket itt Palánkán körünkben akarják tölteni. Az első evang. pap, a ki már megnézte Palánkát és őszre már is ide fog költözködni. — E hó 14-én községünkbe jött Nagykamarás (Arad m.) áll. isk. igazgatója Háger Endre, kinek a mi Palánkánk nagyon megtetszett, a mint mindent meg-tekintett. Ő majd házat akar itt vásárolni s nejjével a ki szintén tanítónő Palánkán letelepedik. — Azokon kívül vannak azonban még olyanok akik levélelleg fordultak ide Palánkára, úgy hogy őszre már is több nyugdíjas ide telepítése várható, — úgy hogy ma-holnap Palánka lesz a magyarok Grátza Vederemo.

A munkásbiztosítási végrehaj-tások és a hatóságok. Az iparos-ságot nagymértékben fogja érdekelni a kereskedelemügyi miniszternek az a határozata, amely 31600. VI. szám alatt elrendeli, hogy a munkásbiztosítási végrehajtásoknál eljáró hatóság a pénz-tári követelések jogosságának kutató-sában beleavatkozhat, ha a munkaadó a pénztári követelés helyességét kifo-gásolta. Ez a döntés megakadályozza, hogy a munkásbiztosító pénztárak esetleg jogtalan követeléseikkel zak-lassák az iparosságot.

A Magyarországi Munkások Rok-kant- és Nyugdíjegyeselete módosított alapszabályait a miniszterium jóváhagyta. Folyó évi aug. 2-tól kezdve az összes tag-ok az eddiginél heti 10 fillérrel több tag-sági díjat v. is 30, 34, illetve 40 fillért fi-zetnek hetenkint. Az újonnan belépő ta-gokra oly korhatárt állapítottak meg, hogy akik 40 éves életkorukig lépnek be, azok a 12, 15 illetve 17 K teljes nyugdíjösszeg 70 százalékát kapják tiz évi tagsági idő eltelte után bekövetkező rokkantságuk esetén. Ellenben, akik 40 éves korhatár betöltése után lépnek az egyesületbe, azok 40 százalékos rokkantséget kapnak.

Hány orvos van Horvátországban. Horvát-Szlavonországekban az orvosok, orvosnők és fogorvosok száma az 1914. év június 1-iki kimutatás szerint 496 volt. Ezek közül Zágrábban van 123, Eszéken 34, Zimonyban 15, Varasdon 13, Susákon

12, Karlovácon 10, Lipiken és Mitrovicán 9, Bjelovarón, Brodon, Vinkovcin és Vu-kojárón 7, Cirkvenicán, Ujgradiskán és Pakrácon 6, Pozsegán, Koprivnicán és Sziszekén 5, Daruváron, Djakovon, Gosz-picsen, Verőcczén és Irigen 4 és 181 pedig kisebb helyeken. Vannak oly helyiségek is, amelyek eddigi orvosi székhelyek voltak, de most nincs orvosuk és ezeknek száma 21.

Ne bántsák a rikkancsokat. A hirlapok és folyóiratok hálózó és utcai terjesztésének az új sajtótörvény szerint időbeli korlátozásokat állító rendelkezés egyetlen célja az, hogy a közérkölcsiséget megóvja. A mi-piszer felhívja a törvényhatóságokat, hogy a hirlapoknak és folyóiratoknak a törvényben említett időbeli korlá-to-ton kívül eső időben való terjesz-tése mindazon az esetekben, amikor az sem éjjeli csendzavarással nem jár, sem pedig nem történik éjjeli mulató-helyen, a terjesztést pedig jogos érde-k kívánja, engedjék meg; egyuttal uta-sítsák az alájuk rendelt rendőri ható-ságokat és közegeket, hogy az ily ter-jesztést ne akadályozzák.

Szállítás a hadsereg részére. A kecskeméti cs. és kir. katonai közélet-lemezési bizottság buzaliszt, buzadara, fehérbab, borsó, lenese, szilvaiz, mák, tarhonya, só, cukor, kávé, fahéj, bors, paprika, kömény, árpadara, árpa-gyöngy, rizs, Frank-kávé, ecet, dísznő-zsir, szalonna, burgonya, hagyma, zöldség, káposzta, kelkáposzta, tök, tej, turó, tejfel, tea, rum és sajátszük-ségletnek az 1914. évi október 31-ig terjedő idő alatt leendő fedezhetése céljából árlejtést irt ki. Az ajánlati tárgyalás 1914. szeptember 21-én Kecskeméten fog megtartatni. Az ár-lejtés részletei iránt érdeklődőnek a szegedi kereskedelmi és iparkamara nyújt felvilágosítást.

Ünnepelt plebános Vasárnap. szép és lélekelmelő ünnepek keretében ünnepelte Péterre község lakóssága Szalai Károly rk. plebánost abból a alkalomból, hogy 25 éve mint pap szolgálja az Urat. Az a rövid pár év, mióta plebánosa Péterrévének elég jó volt arra, hogy az előzékeny, hiveinek élő lelkiatyái megszeresse a nép. Ez a ra-gaszkodó szeretet nyilatkozott meg vasár-napon. A nagymiséén szorongásig megtelt a templom; délután egyes testületek tisz-telegtek a jubiláló plebános előtt, majd este fényes fáklás menetet vezetett a tiszoltó-testület az ünnepelt lakása e'é, amikor is lelkes tömeg üdvözölte a jó plebánost. Este az Ifjúsági-egyletben társasvacsora volt, ahol több toaszt hangzott el.

„Uránia“ mozi Palánkán. Ma szombot és holnap vasárnap bemuta-tásra kerül: A szegények pénze nagy dráma, Pali és Bandi bohózatok,

JOHANN MARIA FARINA

GEGENÜBER DEM RUDOLFSPLATZ.

Ezen cég kiváló gyártmányai az egyedül valódi

kölniviz, kölniviz-szappan és puder

minden jobb drogueriában, 'Hatszsz'er és gyógytárban kaphatók.

Ügyeljünk a pontos címre: JOHANN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz:

Minden hasonlónévű utánzatot utasítsunk vissza.

Magyarországi képviselője Holzer Emil Zoltán, Budapest, VIII.

Az új katonai perrendtartás életbeléptetése. Julius 1-én életbelépett az új katonai büvvádi perrendtartás s ezzel egyik napról a másikra gyökeresen átalakult a katonai igazságszolgáltatás. A légtentésen elzárt ajtók megnyiták a nyilvánosság előtt s a féltelmesen titkolódzó bírói eljárás — amelynek eddig sem volt lelepleznivalója, csak az évszados előregedett szabályzat diktálta a rejtelmességet — a nyilvánosság kritikája és ellenőrzése alá kerül. Ez a változás kétségtelenül hasznos lesz az igazságszolgáltatás szempontjából, főképpen pedig megnyugtató lesz az érdekeltekre nézve. Másik nagy amelyet a katonai bíraskodásnál eddig eredménye a törvények, hogy a védelem, amelyet a katonai bíraskodásnál eddig nem engedtek, szóhoz jutni, éppen úgy fog érvényesülni, mint a vádhatóság. A teljes átalakulás természetesen emberfeletti adminisztratív munkát ró a katonai bíróságok vezetéségre és a kijelölt bírákra. Hónapok óta kettőzöt erővel dolgoznak nemcsak a honvédelmi

miniszterium és a hadügyminiszterium igazságügyi osztályaiban, hanem a helyőrségi és a honvédkerületi bíróságoknál is. A hadbírák, akik a polgári bíróságokon tanulmányozták a nyilvános tárgyalások vezetését, már elkészültek tanulmányaikkal, ami különösen régi bírákra nézve volt súlyos feladat, mert hiszen egyszerre el kell felejtetniök azt amiben nevelkedtek, ami már a vértéké 'ett és a régi paragrafusok helyébe új paragrafusokat kellett illetniök.

Új középiskolai internátus. Az Országos Református Lelkészegyesületnek a hajduböszörményi ref. Bocskay főgimnáziummal kapcsolatosan létesített internátusa (Kálvineum) 1914. szeptember 1-én megnyílik. Az internátus szépen parkirozott telken épült. Az internátusba 30 lelkészárván kívül még 90 bennlakó, gimn. tanuló vétetik fel valláskü. önség nélkül. Az egyévi teljes ellátás díja 500 K, melyet részletekben is lehet fizetni. A fizetés helyekre való felvitelre vonatkozó kérvényeket a Kálvineum nagytiszt. elű Igazgatóságához kell címezni s a hajduböszörményi ref. Bocskay-főgimnázium igazgatóságához aug. 1-ig kell küldeni. A főgimnázium V. osztályába szept. 1-ével vezetik be a görögpótlót is Tájékoztatóval a főgimnázium legújabb értesítőjével kívánatra készségesen szolgál a hajduböszörményi ref. Bocskay főgimnázium igazgatóság.

Az aratás utáni adófelzetésről. A pénzügyminiszterium eddig minden évben bizalmasan felhívta az adóhivatalokat, hogy az adókat lehetőleg aratás után hajtssa be a földművelőktől. Sok helyen e bizalmas felhívást rosszul értelmezték és az adóbehajtásra semmiféle hasasztást nem adtak. Ezen eljárás az utolsó időkben sokat enyhítettek és az eredményben alig tapasztaltak különbséget, miért is a pénzügyminiszter ezeket a bizalmas felhívásokat egyszerűsersmindenkorra beszűntette és így a földművesek adójukat az aratás után is ép oly részletekben fizethetik, mint aratás előtt.

Hajókirándulás az Aldunára és Visegrádra. A Budapesteni idős vidékek a legkellemesebben tölthetik el idejüket, ha egy hajókirándulást tesznek a gyönyörű fekvésű történelmi emlékekben bővelkedő Budapesttől alig néhány órányira fekvő Visegrádra. A hegyormon lenyűgözően pihenő váromokorok, hol valamikor Mátyás király, Nagyajos és az Anjok idejében nagyszerű élet folyt, elfragadó látvány nyílik a Dunára, a Börzsöny hegyláncolatára s a környékbeli szébbnél-szebb villasorokra.

A Magyar Folyam és Tengerhajózási Részvénytársaság személyhajóit a vonalon naponként többször közlekednek (június 16. szeptember 15-ig naponként négy járat van) s a pesti oldalon az Estvós téri kikötőtől a budai oldalán a Pálffy téri kikötőtől indulnak.

Menetdíj Budapestről Visegrádra és vissza (menet-térti-jegy) az 1. osztályban 2 — korona.
Európa legnagyobb szerűbb, legfényesebb vizitúját is merjük meg, ha az Aldunán, a Kazán-szoroson-Vaskapun végig hajóznak. A Duna közepéből kimeredő sziklák a történelmi nevezetesség váromok, a zuhatag-sorozatok, barlangok, stb. stb. felejthetetlen képet nyúgnak a hajóutasnak. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság modern kényelemmel bőrendezett szalonjózse a vonalon Zimony-Belgrádról, illetve Bázisról Orsóra felé minden vasárnap kedd és pénteken közlekedik.

Orsováról Bázis, illetve Belgrád-Zimony felé minden hétfő, csütörtök és szombaton közlekedik. Zimonyig Bázisig, vagy Orsováig előtte való napon vasúttal történik az utazás. A Zimonyból feléle menő utasok a megelőző éjszakát a hajón tölthetik. A gózosokön előzetesen is lefoglalható külön kabinok állanak rendelkezésre.

A Duna c. hajózási kalauz a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatóságától díjmentesen kapható.

Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság menetrendje

Vukovár-Ujvidék között

Közlekedik naponta péntek kivételével.

Lefelé:	Felfelé:
rd. 4.00 reg. Vukovár, vasut ér. 6.50 est	
> 4.10 > Vukovár, város > 6.35 >	
> 4.50 > Bácsujlak * > 5.35 délu	
> 5.05 > Opatovác * > 5.10 >	
> 5.30 > Dunabölkény > 4.30 >	
> 5.55 > Sarengrád > 3.55 >	
> 6.25 > Illok > 3.20 >	
> 6.35 > Palánka > 3.05 >	
> 7.20 > Susek-Koruska > 1.55 >	
> 7.30 > Bánostor > 1.40 >	
> 7.45 > Cserevic > 1.25 >	
> 8.00 > Ofutak > 1.10 >	
> 8.10 > Beocsin > 1.00 >	
> 8.45 > Ujvidék > 12.10 >	

* Ladik-állomás.

'CLUB' cigarettapapír

csak akkor valódi
ha az itt lerajzolt

védjeggyel van ellátva.

Minden könyvecske teljes 100 lapot tartalmaz.

Utánzatoktól melyek csak silány minőségűek
őrizkedjünk.

**EREDETI BENZIN-
CSÉPLŐKÉSZLETEK**

**BENZIN-
LOKOMOBIL**

ÁLLÓ ÉS KÉZKÖR. RENDSZERŰ, TELJES
JÓTÁLLÁSRA ÉS HATÉKONYSÁGRA
FELTÉTELEK. :: ARJEGYZEK INGYEN.

**BENZIN MAGYAR AUTOMOBIL-
ÉSMOTORGYÁR RÉSZV. TÁRS.**

BUDAPEST, KÖZPONT. V. KERÜLET,
DOROTTYA-UTCA 9. SZÁM. :: ÁR:
VII. KERÜLET, ILKA-UTCA 31. SZÁM.

Inglyen

**ADUNK
HASZNÁLATRA**
MŰVÉSZI KIVITELŰ TŰZ FÉNY
BETÖRÉSMENTES ÚJ PÁNCÉL

**TAKAREKPERSELYT
BÁRKINEK**

Trippl

**PESTMEGYEI
TAKAREKPIÉNTÁR P.P.T.**

BUDAPEST, IV. KÖTŐ-UTCA 8.

**VÁSÁRNAPI
ÚJSÁG**

EGÉSZ ÉVRE FOLYAMATOSAN KIADÓ

ELŐZETES ÁRA

Minden újonnan
belépő előfizető
ingyen kapja a
Vasárnapi Újság
diszes karácsonyi
albumát.

Küldetésre való kiadásra előző
évek hullá a Vasárnapi Újság
bíránai, Franklin-Társulat, Budapest,
IV. Egyetem-utca 4. sz.

Aki a Kathreiner-féle Kneipp malátakávét még nem ismeri, vegyen most rögtön egy csomaggal és próbálja meg.

Ezen már 23 év óta általánosan kedvelt és a legjobbnak elismert ital előállítására új nagy gyár épült. A legmodernebb gépek és műszaki berendezések segítségével a valódi Kathreiner' előállítására szolgáló híres Kathreiner-féle eljárás még tökéletesbedett.

A Kathreiner mindig a legjobb ital volt, most azonban a babkávéhoz teljesen hasonló ízénél fogva önmagát is felülmulja.

Fűszeres, kiadós, tápláló s emellett egészséges és olcsó: ez a valódi Kathreiner.